

आचार्य (M.A) – प्राकृतम् DSCC 28

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यम् - प्राकृतवाङ्मयं विविधविद्यानामाकर इव राजते, तदधिगमेन प्राकृतवाङ्मयस्य वैशिष्ट्यमधिगन्तुं विद्यां च (स्वाभिरुच्या) शिक्षितुं समर्थाः जायन्ते ।

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रकोड	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	यूनिट	कालांश
आचार्य-द्वितीयवर्षम्	चतुर्थम्	DSCC 28	आगमेतरप्राकृतवाङ्मयः	4	4	80
		यूनिट I	प्राकृतवाङ्मयस्य प्रादुर्भावः, वर्गीकरणम् – शिलालेखसाहित्यम्, निर्युक्ति-टीका-चूर्णि-भाष्यसाहित्यम्, कोषसाहित्यम्, रस-छन्दोऽलङ्कारग्रन्थाः, रूपकसाहित्यम्, वास्तुज्योतिषग्रन्थाः, दार्शनिकसाहित्यम् प्राकृतस्य अन्योपलब्धसाहित्यञ्च इत्येतेषां परिचयः।	1	1	16-20
		यूनिट II	प्राकृतसदृकवाङ्मयपरिचयः, सदृकस्य लक्षणं वैशिष्ट्यञ्च, सामाजिकेषु तत्प्रभावः, शृंगारमंजरीसदृकस्य पठनाभ्यासः समीक्षणञ्च।	1		16-20
		यूनिट III	प्रथमशताब्दीतः एकविंशताब्दीं यावत् प्राकृतदार्शनिकग्रन्थ-ग्रन्थकाराणां परिचयः ।	1	1	16-20
		यूनिट IV	प्रो. ए.एन. उपाध्ये सम्पादितस्य योगसारस्य सम्पादनकलाभ्यासश्च	1	1	16-20

पाठ्यक्रमाध्ययनस्य योग्यता - स्नातकः/ तत्समकक्षपरीक्षा-उत्तीर्णा स्यात्।

पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः (बोधनप्रक्रिया) - व्याख्यानविधिः, खण्डान्वयविधिः, दण्डान्वयविधिस्तथा मूल्याङ्कनविधिः ।

सङ्गतिः - लोकसाहित्ये प्राकृतप्रभावाकलनाय क्षमताविकासः।

फलतांशः - प्राकृतसाहित्येतरवाङ्मयस्य अध्ययनेन छात्राः रसछन्दोऽलङ्कारवास्तुज्योतिषग्रन्थानां दार्शनिकग्रन्थानां च पठने कुशलाः भवन्ति।

परीक्षाप्रणाली - 1. सैद्धान्तिकी 2. प्रायोगिकी च

मूल्याङ्कनप्रक्रिया - 1- आन्तरिकप्रक्रिया (लिखितम् / मौखिकम्) 2- बाह्यप्रक्रिया (लिखितम् / प्रायोगिकम्)

परीक्षायाः माध्यमम् (भाषा) - संस्कृते, हिन्द्याम् वा परीक्षां दातुं शक्यते ।

निर्धारितपाठ्यग्रन्थौ - 1. प्राकृत भाषा एवं साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास, डॉ. नेमिचंद्र शास्त्री, तारा बुक एजेन्सी, वाराणसी, 1988

2. प्राकृत साहित्य का इतिहास, डॉ. जगदीशचन्द्र जैन, चौखम्बा प्रकाशन वाराणसी

3. योगसार, सम्पादक- प्रो. ए.एन.उपाध्ये, परमश्रुतप्रभावक मण्डल, अगास, गुजरात

सहायकसन्दर्भग्रन्थः - 1. सामान्य पाण्डुलिपिविज्ञान- डॉ. महावीरप्रसाद शर्मा, अपभ्रंश साहित्य अकादमी, जयपुर राजस्थान 2003

प्रारूपप्रश्नपत्रम् - विश्वविद्यालयस्य नियमानुसारं खण्ड - (क) अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः, (ख) लघूत्तरीयप्रश्नाः (ग) दीर्घोत्तरीयप्रश्नाश्च ।

आचार्य (M.A) – प्राकृतम् DSCC 29

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यम् - प्राकृतकाव्यानां वैविध्यं महा-खण्ड-मुक्तक-चम्पू-चरितकाव्यादिरूपेण विद्यते, तत्र काव्यशास्त्रीयं परिज्ञानं वैशिष्ट्यं च ज्ञातुं छात्राः समर्थाः भवन्ति।

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रकोड	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	यूनिट	कालांश
आचार्य-द्वितीयवर्षम्	चतुर्थम्	DSCC 29	प्राकृतकाव्यं	4	4	80
		यूनिट I	काव्यशास्त्रीयपरिधिः, काव्यस्य लक्षणं प्रयोजनञ्च, प्राकृतकाव्यभेदेषु महाकाव्य-खण्डकाव्य-मुक्तक-चम्पूकाव्यानां परिचयः समुल्लेखश्च।	1	1	16-20
		यूनिट II	महाकाव्यस्य लक्षणं, प्राकृतमहाकाव्यानां नामोल्लेखः, गण्डवहो-महाकाव्यस्य काव्यशास्त्रीयसमीक्षणञ्च।	1		16-20
		यूनिट III	चरितकाव्यस्य लक्षणं, प्राकृतचरितकाव्यानां नामोल्लेखः। पउमचरियस्य काव्यशास्त्रीयसमीक्षणञ्च।	1	1	16-20
		यूनिट IV	प्राकृतभक्तिकाव्यानां परिचयः, प्रयोजनम्, दशभक्तिसंग्रहस्य शोधसमीक्षणम्।	1	1	16-20

पाठ्यक्रमाध्ययनस्य योग्यता - स्नातकः/ तत्समकक्षपरीक्षा-उत्तीर्णा स्यात्।

पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः (बोधनप्रक्रिया) - व्याख्यानविधिः, खण्डान्वयविधिः, दण्डान्वयविधिस्तथा मूल्याङ्कनविधिः।

सङ्गतिः - महाकाव्यादि काव्यग्रन्थेषु मूलतत्त्वानां समधिगमात् छात्रप्रतिभाविकासायालं स्युः।

फलतांशः - प्राकृतकाव्यानां अध्ययनेन महाकाव्यानां चरितकाव्यानां पठनाभ्यासे छात्राः निपुणाः भवन्ति।

परीक्षाप्रणाली - 1. सैद्धान्तिकी 2. प्रायोगिकी च

मूल्याङ्कनप्रक्रिया - 1- आन्तरिकप्रक्रिया (लिखितम् / मौखिकम्) 2- बाह्यप्रक्रिया (लिखितम् / प्रायोगिकम्)

परीक्षायाः माध्यमम् (भाषा) - संस्कृते, हिन्द्याम् वा परीक्षां दातुं शक्यते।

निर्धारितपाठ्यग्रन्थाः - 1. गण्डवहो, प्रो. नरहर गोविन्द सुरु, प्राकृत टेक्स्ट सोसायटी, अहमदाबाद- 9, गुजरात
2. पउमचरियं, आचार्य विमलसूरि, प्राकृत टेक्स्ट सोसायटी, अहमदाबाद, गुजरात, 2005
3. दशभक्तिसंग्रह, सम्पादक- डॉ. पन्नलाल जैन, आचार्य शान्तिसागर, फाउंडेशन, कलकत्ता, प. बंगाल 2023

सहायकसन्दर्भग्रन्थौ - 1. प्राकृत भाषा एवं साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास, डॉ. नेमिचंद्र शास्त्री, तारा बुक एजेन्सी, वाराणसी, उत्तरप्रदेश 1988
2. प्राकृत साहित्य का इतिहास, डॉ. जगदीशचन्द्र जैन, चौखम्बा प्रकाशन वाराणसी, उत्तरप्रदेश. 1985

प्रारूपप्रश्नपत्रम् - विश्वविद्यालयस्य नियमानुसारं खण्ड - (क) अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः, (ख) लघूत्तरीयप्रश्नाः (ग) दीर्घोत्तरीयप्रश्नाश्च।

आचार्य (M.A) – प्राकृतम् DSCC 30

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यम् - अनुप्रेक्ष्याचिन्तनं जीवनस्य सात्त्विकं मूल्यं निर्दिशति, प्राकृतवाङ्मये बीजभूततया अनुप्रेक्षाः वरिवर्तन्ते, तासां परिज्ञानेन छात्राः सदाचारशिक्षिताः सन्तः दुराचारत्यागिनो जायन्ते।

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रकोड	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	यूनिट	कालांश
आचार्य- द्वितीयवर्षम्	चतुर्थम्	DSCC 30	पाण्डुलिपिसम्पादनम्	4	4	80
		यूनिट I	पाण्डुलिपिः तद्विज्ञानम्, पाण्डुलिपिप्रकाराः, पाण्डुलिपिमहत्त्वञ्च	1	1	16-20
		यूनिट II	णाणसारो इति ग्रन्थस्य द्वयोः पाण्डुलिप्योः आधारेण पाठालोचनम्	1		16-20
		यूनिट III	णाणसारो पाठसम्पादनप्रविधयः ज्ञानसारो इत्यस्य सम्पादनप्रविधेः प्रयोगाभ्यासः	1	1	16-20
		यूनिट IV	मुनिपद्मसिंहविरचितस्य ज्ञानसारस्य समीक्षणप्रविधयः तदाधारेण निष्कर्षसंकलनम्	1	1	16-20

पाठ्यक्रमाध्ययनस्य योग्यता - स्नातकः/ तत्समकक्षपरीक्षा-उत्तीर्णा स्यात्।

पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः (बोधनप्रक्रिया) - व्याख्यानविधिः, खण्डान्वयविधिः, दण्डान्वयविधिस्तथा मूल्याङ्कनविधिः।

सङ्गतिः - पाण्डुलिपिनां पठने प्रवीणतया तत्सम्पादनकौशलक्षमताविकासादिप्रयत्नं वर्धेत।

फलित्वांशः - छात्राः पाण्डुलिपेः ज्ञानेन प्राकृत-संस्कृत-अपभ्रंशग्रन्थानां सम्पादने निपुणाः भवन्ति।

परीक्षाप्रणाली - 1. सैद्धान्तिकी 2. प्रायोगिकी च

मूल्याङ्कनप्रक्रिया - 1. आन्तरिकप्रक्रिया (लिखितम् / मौखिकम्) 2- बाह्यप्रक्रिया (लिखितम् / प्रायोगिकम्)

परीक्षायाः माध्यमम् (भाषा) - संस्कृते, हिन्द्याम् वा परीक्षां दातुं शक्यते।

निर्धारितपाठ्यग्रन्थौ - 1. पाण्डुलिपि विज्ञान, डॉ. सत्येन्द्र, राजस्थान हिन्दी ग्रन्थ अकादमी, जयपुर, राजस्थान

2. ज्ञानसारो- मुनिपद्मसिंह, सम्पादक-डॉ. धर्मेन्द्र कुमार जैन, प्राकृत-अध्ययन-शोध-केन्द्र, राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान, जयपुर परिसर, जयपुर, राजस्थान, 2013

सहायकसन्दर्भग्रन्थाः - 1- प्राकृत भाषा एवं साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास, डॉ. नेमिचंद्र शास्त्री, तारा बुक एजेन्सी, वाराणसी, 1988

2- प्राकृत साहित्य का इतिहास, डॉ. जगदीशचन्द्र जैन, चौखम्बा प्रकाशन वाराणसी, उत्तरप्रदेश, 1985

3. भारतीय पुरालिपि मंजूषा, डॉ. उत्तमसिंह, आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर, कोबा, गांधीनगर, गुजरात, 2016

प्रारूपप्रश्नपत्रम् - विश्वविद्यालयस्य नियमानुसारं खण्ड - (क) अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः, (ख) लघूत्तरीयप्रश्नाः (ग) दीर्घोत्तरीयप्रश्नाश्च।